

■ Супраць наркатыкаў

ПАЗІЦЫЯ СТРАУСАЎ?

Бацькі падлеткаў баяцца і прафілактычных апытанняў, і любога ўліку

Спажыванне наркатыкаў у свеце зніжаецца, а вось тэмпы вытворчасці пакуль не. Дастаткова сказаць, што летась у Кітаі выяўлена 583 лабараторыі, якія ў прамысловых маштабах выраблялі сінтэтычныя наркатыкі. У некалькіх дзясятках выпадкаў размова ішла пра канфіскацыю наркатыкаў вагой больш за адну тону.

За апошнія тры гады колькасць нарказалежных на ўліку знізілася з 17 тысяч да 14 тысяч, выпадкаў перадазровак у 2014 годзе было 360, цяпер — 195 (сярод непаўналетніх сёлета пакуль толькі тры, што ў дзясяць разоў менш), а з лятальным канцом маем ужо не 53 выпадкі, а 21. Колькасць нарказалежнасці зменшылася ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года на 12 працэнтаў. Менш становіцца такіх злачынстваў і з удзелам непаўналетніх. За паўгода выяўлена 183 злачынствы, учыненых групай асоб, і 39 арганізаваных груп. Адна з іх, у складзе 19 чалавек, сістэматычна распаўсюджвала наркасродкі і псіхатропы на тэрыторыі Беларусі і Расіі.

— Беларусь не толькі краіна наркаспажывання, але і наркатранзіту — праз нашу тэрыторыю наркатыкі паступаюць з Еўропы ў Расію, а з Расіі ідзе, напрыклад, «сінтэтыка», вырабленая ў Кітаі, і сёлета мы спынілі дзей-

насць 24 такіх каналаў, — кажа начальнік галоўнага ўпраўлення па наркантраволі і процідзеянні гандлю людзьмі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь **Генадзь КАЗАКЕВІЧ**. — За пяць месяцаў гэтага года канфіскавана звыш 150 кг наркасродкаў і 13 кг псіхатропаў, што ўдвай больш, чым летась. У спісе забароненых новых відаў наркатыкаў апынуліся ўжо амаль 50 рэчываў. Калі ў 2014 годзе 80 працэнтаў рынку складала «сінтэтыка» (спажыванне якой абумовіла скачок суіцыдаў, лятальных канцоў і інваліднасці), то сёння 40 працэнтаў рынку прыпадае на новыя псіхатропы, 30 працэнтаў — гэта марыхуана, 10 — апіюды і 20 — іншыя наркасродкі і рэчывы. Кошт наркатыкаў на беларускім рынку вырас, бо ўзраслі і рызыкі для наркадылераў.

Нарказалежнасць практычна сышла з вуліц у глабальныя сеткі, дзе ёсць і аптавікі, і дробныя аптавікі, і так званыя мінеры, што робяць закладкі. Актыўна выкарыстоўваюцца злачынцамі і электронныя кашалькі. Спецыялізаваныя падраздзяленні інтэрнэт-разведкі ў сістэме наркантраволі МУС выкрылі сёлета ўжо звыш 200 злачынстваў, у тым ліку спынілі/абмежавалі дзейнасць 11 інтэрнэт-сайтаў і 43 інтэрнэт-магазінаў. Удалося абмежаваць аперацыі з электроннымі грашамі на суму 300 тысяч долараў.

Вядома, што на фарміраванне хімічнай залежнасці ўплывае шэраг фактараў — біялагічных, сацыяльных, псіхалагічных, выяўленне якіх дазваляе вызначыць ступень схільнасці падлеткаў да фарміравання залежнасці яшчэ нават да першай спробы. Спецыялісты ўстаноў адукацыі праводзяць такую дыягностыку, каб вызначыць групы рызыкі ўжо ва ўзросце 11—12 гадоў.

У той жа час далёка не ўсе бацькі даюць згоду на правядзенне падобнай дыягностыкі. І гэта дарэмна, бо, як высветлілася, 20 працэнтаў дзяцей, якія прайшлі псіхадыягностыку, маюць схільнасць да ўжывання псіхаактыўных рэчываў. Гэта азначае неабходнасць звярнуць увагу на іх сацыяльнае акружанне — як блізкія дарослыя ставяцца да ўжывання таго ж тытуно і алкаголю, чым такі падлетак займаецца са сваімі сябрамі, ці ўдаецца яму курыць або атрымліваць прапановы пакаштаваць спайс у вучэбнай установе і інтэрнаце, а таксама на біялагічны асабліва сцігнуты арганізм і асобы (звычайна паводзіны з адхіленнем ад нормы ўласцівыя людзям з нізкай адказнасцю, паніжаным узроўнем інтэлекту і г. д.).

Паводле слоў **прафесара кафедры псіхалогіі і педагогічнага майстэрства Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы Вікторыі ХРЫПТОВІЧ**, ёсць падлеткі, схільныя да ўцёкаў ад рэальнасці, якая здаецца

ім сумнай і шэрай, а таму неабходна павышаць узровень задаволенасці сабой і іншымі, навуцаць дзяцей самапрыманню, аўтаноміі, росту асобы, пазітыўным стасункам з іншымі, устойлівасці да ўжывання псіхаактыўных рэчываў. «Раней прафілактыка рабіла стаўку на негатыўныя наступствы спажывання наркатыкаў, але сёння вядома, што інфармацыйны падыход не з'яўляецца самым эфектыўным — ведаць аб тым, што калі-небудзь будзе з тваім арганізмам, не ўсведамляюцца падлеткамі ў належнай ступені. Таму і быў распрацаваны элетронна-метадычны дапаможнік «Прафілактыка залежных паводзінаў», рэкамендаваны для спецыялістаў устаноў адукацыі.

Што б ні рабілі ў навучальнай установе, адной ёй не справіцца. Усе мы ў першую чаргу капіруем свае сем'і, а тут — падлеткі ведаюць пра наркатыкі і залежнасць нямаля, а вось бацькі... Многія і не падазраюць, што там за рэчывы, як іх ўжыванне адбываецца на арганізме, — любыя змены са сваімі дзецьмі ўспрымаюць як асабліва сцігнуты ўзросту.

— Дэкрэт №6 адыграў сваю станоўчую ролю, аднак разам з тым да нас перасталі звяртацца так актыўна, як гэта было раней, — заўважае **загадчыца падлеткавага наркалагічнага аддзялення Мінскага гарадскога клінічнага наркалагічнага дыспансера Людміла ШПАКОЎСКАЯ**. — Бацькі баяцца пастаноўкі на ўлік, бо не вераць у тое, што гэта сапраўды будзе ананімна. Але інфармацыя не перадаецца ні ў якія ўстановы адукацыі, усё застаецца на ўзроўні ўрача-наркалага.

У наша аддзяленне можа звярнуцца любы, каму гэта неабходна, і бясплатна атрымаць ананімную дапамогу — медыкаментозную, псіхалагічную, псіхатэрапеўтычную. Насцярожыць бацькоў павінны неадэкватныя паводзіны без паху алкаголю. А наогул вельмі важна, каб у падлетка не было шмат свабоднага часу — калі жыццё не насычана цікавымі падзеямі, іх месца абавязкова займае той жа тытуно ці алкаголь. У сваёй сям'і падлетак павінен мець магчымасць падзяліцца тым, што яго хвалюе, ведаць, што яго не асудзяць, зразумеюць. А пры любых падазрэннях прыязджайце на асабістую кансультацыю. Размовы па тэлефоне недастаткова, бо, як паказвае практыка, словы маці могуць моцна разыходзіцца з тым, што на самай справе ўяўляе сабой дзіця. *Любыя пытанні, звязаныя з фарміраваннем хімічнай залежнасці ў падлетка, можна абмеркаваць са спецыялістам кожны аўторак у межах Школы для бацькоў пасля 18.00 па вуліцы Маякоўскага, 162, кабінет 3».*

Святлана БАРЫСЕНКА. protas@vziazda.by

○ У тэму

Тэрмін за захоўванне наркатыкаў можа паменшыцца

Унясенне такой папраўкі ў Крымінальны кодэкс актыўна абмяркоўваюць дэпутаты

Аб гэтым заявіла член Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і навуцы **Аксана НЯХАЙЧЫК** на круглым stole тэму «Жанчыны супраць п'янства і наркатыкаў», які прайшоў у Мінскім абласным клінічным цэнтры «Псіхіятрыя — наркалогія». У мерапрыемстве прынялі ўдзел жанчыны-дэпутаты, члены пярвічнай арганізацыі грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз жанчын» Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу.

— Сёння атрымалася такая сітуацыя, што за самую нязначную канфіскацыю наркатычнага сродку, напрыклад у студэнтаў, — скажам, у маладога чалавека знайшлі 1 грам спайсу — даюць максімальнае пакаранне. Мы ўжо ўздымалі гэтае пытанне дэпутацкім корпусам, каб было дыферэнцыяванае пакаранне ў залежнасці ад знойдзенай колькасці наркатычнага рэчыва, — растлумачыла дэпутат. — Мы размаўлялі аб гэтым і з міністрам МУС, пытанне ўвесь час паднімаецца. Мы спадзяёмся, што нам удалося гэта зрабіць, бо ўсё ж такі нельга за 1 грам знойдзенага спайсу даваць 5 гадоў — столькі ж, колькі за кілаграм больш моцнага наркатычнага рэчыва.

Што датычыцца тэрмінаў з'яўлення магчымых паправак у законе, то пакуль аб канкрэтных датах гаварыць рана. «Хочацца спадзявацца, што за гэты выбарчы тэрмін, за чатыры гады, мы зробім гэта, аднак я баюся даваць нейкія прагнозы, паколькі пытанне знаходзіцца ў стадыі прапрацоўкі», — сказала дэпутат.

Акрамя таго, на думку члена Пастаяннай камісіі, праваахоўным органам неабходна змяніць падыход ў гэтым кірунку. «Мне ха-

целася б, каб праваахоўныя органы працавалі больш эфектыўна, працавалі ў тым ліку на прафілактыку. Бо прафілактыка ў дарослым асяроддзі — гэта праца ўчастковага інспектара, — адзначыла **Аксана Няхайчык**. — На жаль, сёння гэтая работа праводзіцца па факце. У тым сэнсе, што меры прымаюцца, калі правапарушэнне ўжо здзейснена».

Нагадаем, Дэкрэт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Аб неадкладных мерах па супрацьдзеянні незаконнаму абароту наркатыкаў» уступіў у сілу з 1 студзеня 2015 года. У першую чаргу, ён накіраваны на барацьбу з распаўсюджваннем і ўжываннем псіхатропных рэчываў, у тым ліку са спайсамі.

У дакуменце прапісаны больш жорсткія меры пакарання за названыя правапарушэнні: за збыт наркатыкаў пры наяўнасці абцяжваючых абставін (напрыклад, пры знаходжанні асабліва небяспечных рэчываў) можна атрымаць 15 гадоў зняволення, за продаж наркатыкаў заведама непаўналетняй асобе таксама да 15 гадоў, а за незаконны абарот наркатычных рэчываў у складзе злачыннай групы можна атрымаць да 20 гадоў пазбаўлення волі.

За менш сур'ёзныя парушэнні таксама прадугледжаны немалыя тэрміны: так, абмежаванне волі на тэрмін да пяці гадоў або пазбаўленне волі на тэрмін ад двух да пяці гадоў можна атрымаць за захоўванне наркатыку без мэты збыту. Пры гэтым, тэрмін зняволення не залежыць ад колькасці наркатыку — 5 гадоў можна атрымаць як за 1 грам, так і за 10.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ, lukashevich@vziazda.by

■ За рулём

ГАЛОЎНЫ ПРЫЗ ДЛЯ АЎТАЛЭДЗІ

Дзяўчына выйграла конкурс і стала нявестай

У Гродне незвычайна завяршыўся фінал рэспубліканскага конкурсу на найлепшую жанчыну-вадзіцеля «Аўталэдзі-2017». Пераможца атрымала не толькі падарунак, грашовую прэмію і карону, але і прапанову рукі і сэрца. Заручыны адбыліся пад заслону мерапрыемства.

Вераніка Раманава атрымала вадзіцельскія правы чатыры гады таму, калі ёй споўнілася 18. На конкурс «Аўталэдзі» яна прыехала з горада Заслаўля і прадстаўляла Мінскую вобласць. Аўтамабіль ёй даверыў яе хлопчак Пётр, які і суправаджаў Вераніку на спаборніцтвах. Таксама выступіў як яе асістэнт. Конкурсы былі разнастайныя. Гэта і кіраванне аўтамабілем, і заданні па правілах руху, і змена кола... Дзяўчаты з ўсіх

рэгіёнаў Беларусі і горада Мінска зрабілі прэзентацыю сваіх аўто, якія паўсталі ў вобразах дэльфіна, русалкі, беларускага ручніка і іншых.

— Наш конкурс яшчэ малады, мы праводзім яго трэці раз, але стараемся кожны год унесці нешта новае, — зазначыў адзін з арганізатараў, **сакратар ЦК БРСМ Дзмі-**

рый ТУРОНАК. — Напрыклад, сёлета нашы ўдзельніцы павінны былі пераапрацуцца, не выходзячы з машыны, у нацыянальны строй, які ўва- сабляе іх рэгіён.

Дзяўчаты не толькі зрабілі гэта за лічаныя хвіліны, але і пачаставалі ўсіх прысутных. Хто караваем, хто драчнікам з квасам, хто яблыкамі.

Цікавы быў конкурс на новыя дарожныя знакі, якія, на думку аўталэдзі, варта паставіць на дарозе. І сапраўды, многія прапановы таловыя. Прыспеў час для такіх знакаў, як «Асцярожна: сэлфі», альбо «Увага: спартсмен у навушніках». Некаторыя знакі выклікалі ўсмешку, напрыклад, знак, які забараняў правоз больш як 5 мяхоў бульбы, ці знак «жаночая дарога», дзе дазволена хуткасць 15 км у гадзіну, каб жанчына магла паправіць макіяж і абмеркаваць навіны з сяброўкай.

Хоць самі дзяўчаты ставяцца да сябе крытычна, мужчыны лічаць жанчын-вадзіцеляў больш акуратнымі на дарозе. **Старшы інспектар гродзенскай ДАІ Алег ДУК**, які ўваходзіў у склад журы, заўважыў, што з жанчынамі менш праблем на дарозе, чым з вадзіцелямі-муж-

чынамі. Адыгрывае сваю ролю інстынкт захавання сябе і свайго роду, адказнасць перад дзецьмі. І ўсё ж з кожным годам жанчыны больш актыўна ўліваюцца ў дарожны рух. Так, у Гродне палова навучэнцаў аўташкол менавіта прадстаўніцы прыгожага полу. **Алег Дук** лічыць, што конкурс «Аўталэдзі» накіраваны на папулярнае менавіта акуратнага і правільнага кіравання аўтамабілем.

Вось і Пётр, жаніх фіналісткі Веранікі, упэўнены, што яго нявеста — лепшы кіроўца нават сярод некаторых мужчын, хоць і не мае свайго аўто. Дзяўчына заўсёды застаецца добраахвотнай і спакойна вырашае нечаканыя праблемы, якія ўзнікаюць за рулём. Мужчыны ў гэтым сэнсе не такія стрыманыя, зазначыў Пётр. Вось і ён не стрымаўся, каб не зрабіць сваёй каханай нечаканую прапа-

нову. Калі Вераніку аб'явілі пераможцам конкурсу «Аўталэдзі-2017», Пётр кінуўся да яе з букетам кветак і надзеў на палец пярсцёнак у знак заручын. Нявеста не змагла стрымаць слёз.

Дарэчы, ніхто з сямі ўдзельніц не застаўся без узагароды. Усе сталі прызёрамі розных намінацый: эрудыт, элегантнасць, пазітыў, абаяльнасць і іншыя. Тры пераможцы атрымалі грашовыя сертыфікаты — ад 50 да 100 рублёў. Вераніка Раманава атрымала і галоўны прыз — чырвоны шкляны яблык і карону «Аўталэдзі-2017». А яшчэ пярсцёнак ад свайго люблага Пятра, які даверыў ёй не толькі сэрца, але і руль свайго аўтамабіля. Ці можна больш яскрава даказаць свае пачуцці?

Маргарыта УШКЕВІЧ. margo@vziazda.by